

NIENWSBRIEF STICHTING 'DE GRIJPVOGEL'

Correspondentieadressen: Bovenweg 32, 8422DH Nijeberkoop en info@stichtingdegrijpvogel.nl

Nummer 03/mei 2012

Nieuwsbrieven van de Stichting 'De Grijpvogel' beogen geïnteresseerden te informeren over wetenswaardigheden in het licht van het doel van de stichting en over onder handen zijnde initiatieven respectievelijk projecten. Ik stel het op prijs dat er naar hartenlust op de inhoud wordt gereageerd en er bestaat geen enkel bezwaar tegen dat de nieuwsbrieven ook worden doorgestuurd aan andere (potentieel) geïnteresseerden.

Frans Wuijts

ENKELE KORTE BERICHTEN

Comité van aanbeveling

Mw. Klaske Veenhouwer uit Oldeberkoop heeft haar toezegging deel uit te maken van het van het comité ingetrokken aangezien zij binnenkort geen officiële functies meer bekleed.

Harlinger Aardewerfabriek

De heer Oswald van deze aardewerfabriek is voornemens binnenkort een bezoek te brengen aan onze gemeente om een aantal gevelstenen te bekijken. Daarna zal hij op mijn verzoek een voorstel doen voor totale inventarisatie van de huidige staat van de gevelstenen inclusief plan voor herstel en de benodigde kosten daarvan.

HET PROJECT 'HERSTEL GEVELSTENEN': enkele vragen aan de initiatiefnemer

De redactie van deze nieuwsbrief legde (met een knipoog) enkele vragen voor aan de initiatiefnemer van het gevelstenenproject.

Wat is eigenlijk de aanleiding geweest om dit project te beginnen?

Dat is een verhaal vol met toevalligheden. In april 2009 ben ik met mijn vrouw, Liduin van Noord, komen wonen in het oude schooltje van Nijeberkoop. Enkele maanden hebben we eraan gewerkt om het tot ons eigen huis te maken. Toen ik met de voortuin bezig was, zag ik de grote sterk uitgeschoten vuurdoorn precies in het midden van de voorgevel. Die moest nodig worden gesnoeid. Ik haalde er een keukentrap bij en ben ermee begonnen. Tot mijn verrassing kwam er achter de lange scheuten iets moois tevoorschijn: een gevelsteen met een bijzondere vogel en de tekst 'Ooststellingwerf'. Ik kreeg het vermoeden dat dit een oud gemeentewapen zou kunnen zijn. Dat heb ik even later op het internet opgezocht en toen kwam er informatie tevoorschijn die dit bevestigde. Tijdens het snoeien stond ik met mijn neus bovenop het wapen. Ik kon alle details van dichtbij zien en zag dat de gevelsteen lichte beschadigd was. Dat gold bijvoorbeeld voor de gouden ster tussen de poten van het dier. Aangezien mijn vrouw beeldend kunstenaar is en ik wist dat zij ook wel met goudverf schilderde, heb ik het verfpotje en een kwast aan haar gevraagd en ben de ster daarmee gaan overschilderen. Die zag er daarna in mijn ogen weer netjes uit. Achteraf beschouwd had ik dat natuurlijk nooit zo moeten doen, maar ik stond er nog helemaal niet bij stil dat

herstel volgens zekere normen zou moeten gebeuren. Ook de witte letter R van het woord 'Ooststellingwerf' toonde een beschadiging, maar daar ben ik maar van afgebleven omdat er een stukje gebakken klei bleek afgebroken.

Ik veronderstel dat er meer aan de hand moet zijn geweest om er een project van te maken. Vertel daar eens wat verder over.

Ik zei al dat er zich verschillende toevalligheden voordeden. Korte tijd na de ontdekking van onze 'eigen' gevelsteen fietsten wij door Oldeberkoop langs de bank toen ineens mijn oog op eenzelfde soort gevelsteen viel. Die bleek op de gymzaal van de school te zitten. En de verrassing werd nog groter toen ik ook nog een tweede gevelsteen aan een schoolmuur zag. Toen waren er ineens al drie. Ook die heb ik van dichtbij bekeken en wat me daaraan opviel, was, dat die – hoewel vrijwel onbeschadigd - niet helemaal gelijk waren aan de steen aan onze eigen voorgevel. Bijvoorbeeld de kleuren van de tekstbalk verschilden en het groene terras ontbrak. Maar deze ervaring was nog niet voldoende om echt in beweging te komen. Dat ontstond pas enige tijd later.

In de zomer tijdens een volgende fietstocht en wel op de terugweg van Appelscha naar Nijeberkoop reden we over de Stokdijk in Langedijke. Ik herinner me niet meer of ik het zelf was of mijn vrouw, maar ineens zagen we daar een gebouwtje staan dat als twee druppels water op ons eigen oude schooltje leek. En ook weer met een wapen op de voorgevel. We stapten meteen af en gingen kijken om een foto te maken. Dat bleef voor de bewoonster, mw. Olijve, niet onopgemerkt. Vanuit de achtertuin kwam ze naar ons toelopen. Wij stelden ons voor, vertelden dat wij in eenzelfde oude schooltje in Nijeberkoop woonden en dat ik geïnteresseerd was in de gevelsteen. Ik vroeg haar die even van dichtbij te mogen bekijken en er de foto van te maken. Daarna nodigde ze ons uit naar binnen te komen en maakten we kennis.

Tijdens het kennismakingsgesprek begon er voor mij iets te gloren. De gevelsteen aan dit oude schooltje bleek ernstig beschadigd. Grote stukken ervan waren geheel afgebrokkeld. Het zou een kostbare zaak kunnen worden om die te laten restaureren. Tijdens het gesprek kwam de veronderstelling naar voren dat er in onze gemeente mogelijk meer van dergelijke gevelstenen te vinden zouden zijn. Eigenlijk is toen in mijzelf de aanzet tot mijn initiatief geboren. Ik wilde dat wel eens gaan onderzoeken en bekijken of er iets aan kon worden gedaan, want het zijn in mijn ogen waardevolle kunstwerken.

Werd het daarna snel duidelijk of heb je veel onderzoek moeten doen?

Nee, het werd allemaal niet snel duidelijk. Ik ben navraag gaan doen bij de gemeente en kreeg enige summiere informatie plus een verwijzing naar o.a. Tresoar in Leeuwarden. Wie de ontwerper en maker van de gevelstenen waren, kon men mij niet vertellen. In een daarna maandenlange speurtocht is zo langzamerhand via via steeds meer informatie boven water gekomen. Er ontstonden onderweg interessante contacten, bijvoorbeeld met gepensioneerde technische medewerkers van de gemeente, met een medewerker van Tresoar, Otto Kuipers, wiens broer nog naar de oude school is gegaan en wiens grootouders naast het café hebben gewoond, met de Fryske Rie foar Heraldiek, het Nederlands Instituut voor Genealogisch & Heraldisch Onderzoek te Zeist, verschillende verenigingen van Plaatselijk Belang in de gemeente, enkele historische verenigingen, pottenbakker Kees Hoogendam, die voorheen in Fochteloo woonde en er zijdelings ook bij betrokken was geweest en diverse anderen.

Ook probeerde ik erachter te komen of er een hedendaagse pottenbakker te vinden zou zijn, die in staat is om de beschadigde gevelstenen te herstellen. Dat bleek nog niet eenvoudig. Het lijkt een schaars voorkomend beroep. Oud-medewerker van de gemeente Ooststellingwerf, de heer Chris Spraakman, kon mij een oude lijst leveren van gebouwen, met name scholen, waarop de gevelstenen te vinden zouden zijn. Die lijst is me goed behulpzaam geweest, hoewel er ook nog scholen en adressen op stonden die niet meer te vinden waren. Uiteindelijk heb ik 16 gevelstenen aangetroffen en kunnen fotograferen. Lang heb ik gezocht naar de ontwerper en maker. Uiteindelijk heeft Karst Berkenbosch me kunnen vertellen dat de maker wijlen pottenbakker Anno Smith is geweest en de waarschijnlijke ontwerper oud-burgemeester Bontekoe.

Ben je nu inmiddels geheel op de hoogte van alle achtergronden en wetenswaardigheden?

Er blijkt nog veel meer te ontdekken. Mijn speurtocht gaat nog steeds door. Ik ben op drie sporen verder gegaan:

- Het inhoudelijke spoor van de wetenswaardigheden over de grijpvogel e.d. en de geschiedenis van het wapen in de Stellingwerven;
- Het praktische spoor van het project om door middel van fondsenwerving e.d. de gevelstenen gerestaureerd te krijgen;
- Het spoor van de ontmoeting met mensen die er op de één of andere manier weet van hebben en er zich bij betrokken voelen.

Wat het inhoudelijke spoor betreft: de grijpvogel is een mysterieus wezen. Hoe heeft het zo kunnen zijn dat de Stellingwerven dit tot beeld van haar identiteit heeft kunnen kiezen? Dat intrigeert me nogal en daar ga ik verder naar op zoek.

Het praktische spoor loopt via de Makkumer en Harlinger Aardewerkfabrieken die me hopelijk kunnen helpen met het restauratieproces. Daartoe is het nodig dat er per gevelsteen precieze inschattingen worden gemaakt van de aard en de kosten van herstel. Ook de fondsenwerving hoort hierbij en het verzamelen van financiële bijdragen (het door mij zogenoemde 'warme geld') om dit herstel te kunnen bekostigen. Ik hoop dat zoveel mogelijk mensen een bijdrage willen geven.

Het ontmoetingsspoor betreft het onderhouden van de bestaande contacten, bijvoorbeeld met het gevormde Comité van Aanbeveling, de directie van Comperio (veel gevelstenen zitten nog op huidige schoolgebouwen) en andere 'eigenaren' van gevelstenen. Ook probeer ik via nieuwe contacten nog meer uit het project te halen aan informatie en wetenswaardigheden.

Iedereen die direct betrokken is bij deze mooie kunstwerken (dat zijn ze en dat vinden velen met mij) wil ik zoveel mogelijk op de hoogte houden van de voortgang en ook betrekken bij het nemen van beslissingen. De gevelstenen zijn namelijk niet mijn eigendom. Ik kan eigenlijk in de verwerkelijking van mijn initiatief geen daadwerkelijke stap zetten zonder hun toestemming. Dat ben ik me bewust en zo hoort het ook. Gelukkig ervaar ik over het algemeen een goede interesse en medewerking. Dat geldt ook voor onze wethouder van cultuur, de heer Sierd de Boer, die van zijn betrokkenheid en ondersteuning blijk heeft gegeven. Via een periodieke nieuwsbrief houd ik verder iedereen zoveel mogelijk op de hoogte. Ook 'ter leringhe ende vermaeck'.